

Erik Werlauff

Arv og skifte

4. udgave

ADVOKAT
JERRY OSBAK
NØRREGADE 30 - 1165 KBH. K
TLF. 33 14 42 00 - GIRO 9 26 76 70

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2001

Arv og skifte
4. udgave

© 2001 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Omslaget er tilrettelagt af Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Bogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2001
ISBN 87-574-0245-0

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: fl@djoef.dk

Homepage: www.djoef.dk/forlag

Forord til 4. udgave, 2001

Bogens hovedsigte er at give en integreret og koncentreret fremstilling af arve-, skifte-, afgifts- og skattespørgsmål ved dødsfald.

I bogens teoretiske del behandles de grundlæggende spørgsmål om, hvem der arver, og hvor meget (dvs. arvelovens regler), hvordan skiftet finder sted, så man får sin arv (dvs. skiftelovgivningens regler), hvilke boafgifter der skal betales (dvs. boafgiftsloven, som har erstattet arveafgiftsloven), og hvilke dødsboer der har en sådan størrelse, at de skal betale indkomstskat (boskat), og da hvor meget (dvs. dødsboskatteovens regler).

I bogens praktiske del behandles de væsentligste spørgsmål, som man som bobehandler, arving, ægtefælle mv. møder i forbindelse med et dødsboskifte, lige fra påbegyndelse af bobehandlingen, over retsstillingen for og kontakten til de forskellige persongrupper, boets aktiver og passiver, udarbejdelse af boopgørelsen og spørgsmål om boomkostninger.

Bogen indeholder endvidere gengivelse af de blanketter, der anvendes til praktisk bobehandling. Man kan vælge at betragte sådanne blanketter som juridisk mindre interessante, men i den praktiske dagligdag er de til stor nytte. Desuden giver de et instruktivt tværsnit gennem hele regelsættet om bobehandling. Gennemgår man blanketterne, får man dermed på operativ måde repeteret sin viden fra bogens øvrige dele. Der er både medtaget det meget omfattende skatteretlige formularsæt, som anvendes ved selve bobehandlingen, og de skatteretlige formularer til beskatning af mellemprioden og bobeskatningsperioden i øvrigt. Blanketterne kan fås gratis hos skifteretterne og Told & Skat, og de kan i øvrigt hentes fra Domstolsstyrelsens og Told & Skats hjemmesider.

Endelig indeholder bogen nogle eksempler på, hvor effektivt bobehandlingen nu om stunder kan foretages med et IT-relateret bobehandlingsprogram. Her har jeg haft megen gavn af at få indblik i de muligheder, som bobehandlingsprogrammet udviklet af EDB Gruppen A/S tilbyder ved bobehandling. Der er tale om et dødsbomodul, som er integreret i et samlet advokatsystem. Gennem en konsekvent anvendelse af sådanne bobehandlingsmoduler burde tids- og omkostningsforbruget ved en professionel bobehandling væsentligt kunne nedbringes.

Under jurastudiet interesserede familie- og arveretten mig i høj grad. Som fuldmægtig i Justitsministeriet kom jeg i det daværende familieretskantor, og som nyetableret advokat i Herning blev jeg på opfordring én af skifterettens faste medhjælpere i sager om blandt andet dødsboer.

Som professor i retsvidenskab kan jeg i sagens natur ikke længere have den daglige føling med praktisk bobehandling. Jeg er imidlertid så heldig, at min hustru, advokatsekretær Asfrid Skjøt Werlauff, som er sekretær hos Dahl, Koch & Boll, Herning, behandler dødsboer. Ikke helt sjældent bringer hun enkeltspørgsmål, boopgørelser mv. med sig hjem til nærmere drøftelse. Herved sikrer jeg mig en rimelig praktisk føling med stoffet. Også den faglige kontakt med en anden erfaren bobehandler, Licci Prøhl, ligeledes hos Dahl, Koch & Boll, er mig jævnlige til stor nytte.

Min tidligere medforfatter, advokat Henrik Lyhne, Silkeborg, har af tidsmæssige grunde ikke ønsket at fortsætte sit medforfatterskab. Jeg takker ham for mange gode diskussioner i årenes løb og for de hidtidige års samarbejde om bogen.

Aalborg Universitet, april 2001

Erik Werlauff

Indholdsfortegnelse

Forord	V
Forkortelser	XV
I. Arv, skifte, afgift og skat	1
A. Arven: Hvem arver, og hvor meget?	1
1. Nærmeste arvinger	1
a. Tvangsarvinger	1
b. Fjernere arvinger	2
2. Adoption	3
3. Børn født uden for ægteskab	5
4. Testamente	5
a. Formkrav	5
b. Døds-gaver og dødslejegaver	9
c. Arvingernes anerkendelse af et formløst testamente	10
d. Testationskompetencen: Hvad kan der testes over?	11
e. Båndlæggelse	13
f. Særejebestemmelser. Uigenkaldelighed og andre testamentsbestemmelser	14
g. Fortolkning af testamenter	15
h. Indsigt i testamentet («aktindsigt»)	16
i. Livstestamenter	16
5. Efterlevende ægtefælle	16
a. Ægtefællens arveret	16
b. Skiftefordele	17
c. Uskiftet bo	18
6. Arveforskud og arveafkald	25
7. Forventede arvelovsreformer (Justitsministeriets arvelovsudvalg)	28
B. Skiftet: Hvordan får man sin arv?	29
1. Overblik over dødsboskifteloven (DSL), gældende fra 1997	29
a. Tidligere og nuværende skiftelov	29

b. Forenkling og »privatisering« af bobehandlingen	30	D. Omgørelse og genoptagelse af et afsluttet bo	59
c. Skifteformerne	31	E. Aflempning: Hvad koster det i afgift at skifte og at arve?	61
d. Gældsansvaret	31	1. Skatteafgift (retsafgift)	61
e. Boopgørelse kan undlades i småboer (180.000 kr. grænsen)	31	2. Boafgift	62
f. Skifteafgifterne blev nedsat	31	a. Fra arveafgift til boafgift	62
2. Boudlæg uden skiftebehandling (for begravelses-		b. Boafgiftsloven, BAL	62
omkostningerne)	32	c. Proportional afgift af samlet arvebeholdning: 15%.	
3. Privat skifte	33	Bundfradrag	63
4. Forenklet privat skifte	37	d. Tillægsboafgift: 25%	65
5. Bobestyrerbehandling	37	e. Afgiftsfrihed for ægtefælle	65
a. Pligt til at anvende bobestyrer? Antagelse, habilitet		f. Arveafkald skal gives senest ved indlevering af boopgørelse	66
(»interessekonflikt«) og afsættelse	38	g. Fradrag ved boafgiftsberegningen, herunder betydningen	
b. Klage over bobestyreren. Erstatningspligt	41	af kaution, gave, gavegældsbev. mv.	66
c. Overblik over bobestyrerens opgaver	42	h. Afgiftsfri ydelser: forsikring, rentenydelse mv.	70
d. Autorisation af bobestyrere	44	i. Boopgørelse og værdiansættelse	72
e. Udlevering af et bo til en ikke-autoriseret bobestyrer	45	j. Fordeling af boafgiften mellem arvingerne	76
f. Kautionsforsikring for bobestyreren	45	k. Boafgiftens betaling. Afgiftskære til landsret. Hæftelse	
g. Generalklausul: »Bedst mulig forvaltning af boet«	46	for boafgiften	77
h. Bobestyrerens regnskab og bogføring	46	l. Bankgaranti for boafgiften. Udenlandsk bosiddende arving	77
i. Bankkonti og depoter. Bokonto	46	3. Gaveafgift	78
j. Skifterettens tilsyn	47	1. Pristalsregulerede grænser: Bundfradrag for boafgift.	
k. Beslutningskompetencen i boet. Uenighed mellem		Afgiftsfri gaver	82
arvingerne	48	D. Skatterne: Hvilken skat betaler afdøde, boet og arvingerne?	82
l. Skifteprotokol	49	1. Indledende bemærkninger om bobeskatningen	82
m. Indberetninger	49	2. Skattefrie boer	83
n. Bomøde	49	a. Skattefritagelse	83
o. Prøvelse af fordringer. Retssag mod boet	50	b. Mellemprioriteten	86
p. Acontohonorar	52	1°. Begrebet mellemprioriteten	86
q. Acontoarveudlæg	52	2°. Afsluttende ansættelse	87
r. Boets aktiver	53	3°. Indkomsten i mellemprioriteten	89
s. Boopgørelse	53	4°. Skatten af mellemprioritetens indkomst	92
t. Insolvente boer	55	5°. Særligt om forskudt indkomstår	92
6. Proklama. Anmeldelse og fyldestgørelse af fordringer mod boet	55	3. Skattepligtige boer	93
7. Overtagelse af boets aktiver efter vurdering. Berigtigelse af		a. Skattepligtens virkninger	93
adkomst til udlagte aktiver	55	b. Opgørelse af boindkomsten til beskatning	94
8. Skifterettens opgaver	56	c. Dødsboskatten og bofradrag	96
a. Skifteretsattest, dokumentkopier, aktindsigt mv.	56	4. Udlodning fra boet: Værdiansættelse og eventuel succession	98
b. Skifterettens vejledningspligt. Kan skifteretten blive		a. Værdiansættelse	98
erstatningspligtig?	57	b. Succession	99
c. Afgørelse af tvister	58	c. Beskatning i boet: Avancebeskatning	102

1°. Fast ejendom: Avanceskat eller parcelhusreglen	102
2°. Driftsmidler	105
3°. Aktier	106
d. Boets slutning	109
5. Insolvente boer	111
a. Behandling efter DSL	111
b. Afgørelse om skattepligt	111
c. Konkursindkomst	112
6. Efterlevende ægtefælle	114
a. Skifte	114
1°. Generelt	114
2°. Opgørelse af skattepligtig indkomst	115
b. Uskiftet bo mv.	116
1°. Skattepligt	116
2°. Skatteberegning	117
c. Blandede skifteformer	119
d. Udlodning fra boet	119
e. Skifte af uskiftet bo i længstlevendes levende live	120
7. Boudlæg (»udlæg for begravelsesomkostninger«)	121
8. Genoptagelsesbo (reassumptionsbo)	122
9. Indlevering af boselvangivelse	123

II. Dødsboets behandling 125

A. Boets påbegyndelse	125
1. Anmeldelse af dødsfaldet. Dødsfaldskendelse. Dødsformodningsdom	125
2. Møde i skifteretten – eller undladelse heraf	126
3. Udsættelsesperioden: Sikring af aktiverne mv.	126
4. Ekspeditionsliste og bobehandlingsprogram	127
5. Møde mellem bobehandleren og arvingerne	127
6. Oplysninger om familie- og arveforhold	128
7. Proklama. Anmeldelse og præklusion af krav. Boets ret til at frigøre sig ved betaling (frigørelsesret)	130
8. Åbningsstatus. Gældbog (fordringsliste). Indsigt i åbningsstatus	133
9. Prøvelse af fordringer. Tvist om anmeldte krav	134
10. Postspærring	134
11. Sagen opdeles i delspørgsmål	134
B. De forskellige persongrupper og bobehandlingen	135
1. Arvinger og legatarer	135
a. Begreberne »arving« og »legatar«	135

b. Oplydelse af legater	135
c. Skifteværge	136
d. Personer under værgemål	136
1°. Mindreårige	136
2°. Værgemålsforanstaltning (tidligere: umyndiggørelse)	137
3°. Generalfuldmagt som alternativ til værgemål (»værgemålssurrogat«)	139
e. Begunstigede vedrørende forsikrings- og pensionsordninger	141
a. Begunstigelser i forsikringsordninger	141
b. Ordninger i pengeinstitutter	143
f. Ægtefælle	146
g. Samlever	146
a. Livsforsikring	147
b. Samleverpension	148
c. Boafgift, herunder afgiftslettelser for pensionsordninger	149
d. Ingen automatisk arveret eller skiftefordele	150
e. Ret til lejlighed og andelsbolig. Fraflytning af fast ejendom	150
f. Egne formuegenstande. Sammenfildrede aktiver	151
g. Kompensation for medvirken til formueskabelse hos afdøde (kompensationskrav)	151
h. Aktiver og passiver	153
1. Aktiver	153
a. Kontantbeholdning	153
b. Begraveshjælp	154
c. Indbo	154
d. Bankkonti, bokonto og proformaopgørelse. Ægtefællers fælles bankkonto	156
e. Forsikrings- og opsparingsordninger	159
1°. Afdødes ordninger	159
2°. En efterlevende ægtefælles ordninger	160
f. Erstatning, der tilkom afdøde	162
g. Livsforsikring, gruppelevsforikring mv.	162
h. Præmieobligationer	163
i. Værdipapirer i en værdipapircentral	163
j. Aktier og anparter	164
k. Pantebreve, gældsbreve og andre fordringer	167
l. Arvingsgæld	168
m. Formuefællesskab og ægtefælle: Bodel, boslodskrav og boslodsudveksling	169
n. Fast ejendom	172

1°. Værdiansættelse: Vurdering og eventuel omvurdering . . .	172
2°. Ejendomsforsikring	176
3°. Udlæg og tinglysning	177
4°. Salgsvilkår, ansvarsfraskrivelse og fortrydelsesret. Indhentelse af tilbud på ejendommen	177
5°. Beslutning om salg	180
6°. Udlejning eller udlån af ejendommen i boperioden	181
7°. Andelsbolig mv.	182
8°. Landbrugsejendomme: Udvidet testationskompetence til fordel for gårdarvingen	183
o. Skibe og fly	184
1°. Skibe	184
2°. Fly	185
p. Skibsanparter og andre anpartar	185
q. Andelsrettigheder knyttet til afdødes/boets virksomhed	187
r. Biler og andre motorkøretøjer	188
s. Erhvervsvirksomhed	189
1°. Bogføringspligt	189
2°. Boets relationer til erhvervsvirksomheden	189
3°. Fast ejendom. Lejemål	191
4°. Driftsmidler og goodwill	192
5°. Interessentskabsandele	194
t. Løn- og feriepengetilgodehavender. Indestående i Lønmodtagernes Dyrtidsfond	194
u. Enerettigheder: Ophavsret, patent, forfatterrettighed mv.	195
v. Ordener, beskikkelsesbreve mv.	196
2. Passiver	196
a. Begravelsesudgift, gravstedsvedligeholdelse, gravstedskonto	197
b. For meget udbetalt social pension	198
c. Prioritetsgæld i fast ejendom	198
d. Afdødes kautionforpligtelser. Tredjemandspant	198
1°. Passivet i boet: Afdødes kautionforpligtelse	198
2°. Aktivet i boet: Regreskravet mod hovedskyldneren	199
e. Afdødes gæld til personer inden for gaveafgiftskredsen	200
f. Oversete passiver: Genoptagelse og efterbetaling	200
D. Boopgørelse	201
1. Undladelse af boopgørelse i småboer (180.000 kr. reglen)	201
2. Privat skifte	202
3. Bobestyrerbo	202

c. Udgifter, herunder honorar	204
d. Udvalgte honorar til bobestyrer	204
e. Honorarets størrelse	204
III Checklister til boets behandling	209
I. Udvalgte emner over boet: delproblemer, delomslag	209
II. Udvalgte skifte	210
1. Udvalgte privat skifte (almindeligt)	211
2. Udvalgte privat skifte (ægtefælle eneste arving)	211
3. Boudlæg	212
4. 180.000 kr. reglen	212
5. Udvalgte bo	213
6. Bobestyrerbo (solvent)	214
7. Bobestyrerbo (insolvent)	216
8. Proklama: hvornår og hvordan? hvad omfattes?	218
IV Checkliste til udarbejdelse af boopgørelse	221
A. Deponering	221
B. Valg af skæringsdag for boopgørelsen	222
C. Afsluttende bomøde	223
D. Tret for indsendelse af boopgørelse	224
E. Udlodning i boet	224
III AG	
A Blanketter til bobehandling (skifteretterne og Domstolsstyrelsen)	225
1. Anmodning om boudlæg – Skiftelovens § 18	227
2. Anmodning om slutning af bo som intet ejende	229
3. Anmodning om udlæg af boet til ægtefælle – Skiftelovens § 22	230
4. Anmodning uskiftet bo – Skiftelovens § 24	231
5. Anmodning om privat skifte – Skiftelovens § 25	233
6. Anmodning om privat skifte – Skiftelovens § 25 med udenlandske arvinger	236
7. Anmodning om forenklet privat skifte – Skiftelovens § 33	238
8. Anmodning om forenklet privat skifte med ægtefællen som eneste arving – Skiftelovens § 34	240
9. Anmodning om optagelse i Statstidende i h.t. Skiftelovens § 81 om proklama	241

10.	Erklæring om solvens	242
11.	Skiftefuldmagt	243
12.	Power of attorney in respect of probate and administration of estate	244
13.	Arveafkald	245
14.	Skifteværgebeskikkelse	246
15.	Tilsynsprotokollat	247
16.	Åbningsstatus	248
17.	Side til åbningsstatus	251
18.	Ejerforhold vedrørende aktiverne i fællesbo	252
19.	Gældens fordeling i fællesbo	253
20.	Specifikation til aktiv 14 – Bankkonto	254
21.	Specifikation til aktiv 16 – Aktier	255
22.	Specifikation til aktiv 17 – Obligationer og pantebreve	256
23.	Specifikation til aktiv 18 – Kommanditanparter	257
24.	Specifikation til aktiv 19 – Investeringsbeviser	258
25.	Boopgørelse på grundlag af åbningsstatus	259
26.	Specifikation af salg af aktiver	264
27.	Vejledning vedrørende boafgift	265
28.	Liste over sider til åbningsstatus og boopgørelse	266
29.	Fordeling af bobeholdningen	267
30.	Vejledning	268
31.	Sådan skal De gøre. Vejledning i udfyldelse af åbningsstatus	269
32.	Sådan udfyldes boopgørelsen	272
VI.	Blanketter til bobeskatning (Told & Skat)	275
33.	Selvangivelse for mellemprioden	277
34.	Information om selvangivelse for mellemprioden	280
35.	Selvangivelse for bobeskatningsperioden	284
36.	Information om selvangivelse for bobeskatningsperioden	287
37.	Specifikation af indkomster	292
VII.	Eksempel på et bobehandlingsprogram (EDB Gruppen A/S)	297
38.	AdvoPro – Det professionelle advokatsystem	299
39.	Åbningsstatus	317
40.	Regnskab	321
41.	Boafgift	324
42.	Kontant afstemning	326

43.	Udbetaling (bøger)	327
44.	Udvalgte og andre afgørelser	329
45.	Udbetalingregister	333

Bogen eller lignende bøger kan findes på:

Juridisk Antikvariat

www.lovsamlingen.dk